

Gracies infinites sien fetes al / omnipotēt deu e senyor nostre

Este crāt e a la llatī e germanīca vengē mātā māt lla . S'ha fe
la bñia vna e catòlica i treta de una bñia del noble mossen berenguer
vives de boil cavaller la qual fon trellada de aquella propia que
fon arromançada en lo monastir de portaceli de lengua latina en la
nostra valenciana per lo molt reverend micer bonifaci Ferrer oner . en el
dies mes que faldan de feta d'heretigia i e con en tota la Campa que
era del benaventurat sanct vicent Ferrer de lorde de pricadors en la qual
manifesto l'arbitrio d'uns singulars homes de sciencia . E ara perheretig
aquella en llatina d'ignominia corrupta nella e propagada per lo mal
fidei authe jense heretigisme en la feta d'heretigia del seu de pricadors i
e propagada en vna de mltas . de llatina propiament en la ciutat de
valencia d'episcopat magnificu en philip vltimo senyor de valencia
florez una flamēne per doctor vltimo de llatina de llatina de llatina
de llatina e per moltes llatines pelones d'heretigisme en una cast
gona en lo qual se feren d'heretigisme d'heretigisme d'heretigisme
en llatina de llatina de llatina . CCCCLXXXVII .

París custodia la Bíblia Valenciana

Autor: -EMV

Data de publicació: 28-10-2014

La Biblioteca Nacional de la capital francesa conserva un exemplar complet del text del segle xv del qual es creia que només s'havien conservat dos fulls.

Investigació. La Hispanic Society de Nova York guarda els dos fulls que fins ara es creia que eren els únics que s'havien salvat de la primera Bíblia traduïda del llatí al valencià. Però la Bíblia Valenciana sí que està completa, tot i que està dispersa. L'únic exemplar íntegre es conserva a la Biblioteca Nacional de París. N'hi ha d'incomplets a la Biblioteca Mazarina, a la Colombina de Sevilla, a Barcelona i al British Museum

Fa anys que es repeteix, sense cap mena de crítica o reflexió, que de la Bíblia Valenciana, traduïda del llatí a la llengua valenciana a la cartoixa de Portacoeli, al segle xv, només se'n conserven dos fulls, un d'ells el del colofó, trobats entre les restes de les deixalles d'una alqueria, que va fer de magatzem a determinades desposseïdors del monestir després que l'autoritat civil el desamortitzés i el saquegés.

Fulls que, per cert, pertanyen a un incunable de 1478, que contenen part dels capítols XX i XXII i tot el capítol XXI del Llibre d'Apocalipsi de Sant Joan i que no es conserven a València, sino, per sort, a la Hispanic Society de Nova York. I no és cert, com tampoc no ho és que fra Bonifaci Ferrer la traduís, cosa que sempre s'ha afirmat amb una lleugeresa extraordinària. Una simple lectura de l'epíleg de l'obra d'aquest famós full ens orienta. Diu textualment això: "Acaba la Bíblia molt vera e catòlica: treta de una Bíblia del noble mossen berenguer vives de boil cavaller: la qual fon trellada de aquella propia que fon arromançada en lo monastir de portaceli de lengua latina en la nostra valenciana per lo molt reverend micer bonifaci Ferrer? Germa del benaventurat sanct vicent Ferrer de lorde de pricadors: en la qual translacio foren e altres singulars homes de sciencia".

La frase "en la qual translacio foren e altres singulars homes de sciencia" es refereix sense cap mena de dubte a fra Bonifaci Ferrer, però també a Sant Vicent Ferrer i a altres homes de ciència, probablement llatínistes i escriptoristes. Lògicament l'equip devia ser gran en quantitat i qualitat, tal i com es faria en l'actualitat proveïda de tanta tecnologia, és

---

difícil que ho fes una sola persona, Bonifaci Ferrer, val a dir molt ocupada en múltiples tasques. No és veritat tampoc que d'aquella Bíblia Valenciana ens en quedin només dos fulls, afirmació a què ens hem conformat irremeiablement sempre, sense pensar en la possibilitat que alguns exemplars d'una cosa tan valuosa poguessin haver sobreviscut a la despiatada Inquisició o al temps. Tres volums a París.

És veritat que a València no en tenim res, no ho hem descobert, no ho sabem, ara per ara, però a la Biblioteca Nacional de París hi ha uns quants còdex: una Bíblia completa (segle XV) en tres volums gruixuts, un volum (1461), que conté la primera meitat de l'Antic Testament, un volum (segle XIV) amb el Nou Testament i quatre volums (segles XIV, XV i XVI) que contenen cada un d'ells un Salteri de David. També a París, Biblioteca Mazarina, hi ha un incunable que recull els quatre Evangelis.

Potser aquestes peces tan preuades de la nostra primera producció bibliogràfica literària del segle XVI, el Segle d'Or de la Llengua i Literatura valencianes, van arribar a França en vagonets que contenien el botí dels saquejos d'esglésies i convents que els gavatxos van fer durant la Guerra de la Independència. Tenim com a exemples de l'expoli que vam sofrir que només de la zona de València es van endur segrestats més de 1.500 frares a França i que els llenços principals del convent dominic d'Algemesí varen acabar venuts pels francesos als zars de Rússia i avui es poden veure al Museu de l'Ermitage de Sant Petesburg.

Si se li vol seguir la pista a la Bíblia Valenciana, es pot anar al British Museum de Londres, on es conserva un manuscrit (1465) amb la primera meitat de l'Antic Testament de la Bíblia Valenciana. A Sevilla, on a la Biblioteca Colombina es troba un manuscrit (segle XIV) del Salteri de David (112 salms) i dos passatges del Nou Testament. I a Barcelona hi ha un volum, el Còdex del Palau (1480) amb els quatre Evangelis.

Si més no aquestes són les investigacions que varen fer els erudits sacerdots valencians mossèn Josep Alminyana Vallès, rector de Sant Esteve, i el jesuïta Josep Costa, que varen aconseguir la informació i s'entestaren a aconseguir que d'alguna manera, facsímil per exemple, es pogués recuperar i publicar la Bíblia Valenciana, pretensió ambiciosa i justa, que intentaren amb valentia. Varen fer alguns avenços, però no ho pogueren aconseguir abans de morir per manca de suport i interès de qui podia patrocinar el projecte i ho hauria d'haver fet, la cultura oficial.

El 2019 celebrarem el 7è Centenari de la mort del pare Sant Vicent Ferrer, farà 700 anys que morí el sant dominic i no hi ha indicis que es prepari alguna cosa per celebrar-ho. La ciutat de València sempre va destacar per la solemnitat amb què havia celebrat els centenaris del sant patró de València i el seu Regne històric. El fet de recuperar la Bíblia Valenciana, al menys en facsímil, seria un bon objectiu d'aquesta efemèride, perquè no tot ha de ser efímer, barroc, traques, paelles, processons i cavalcades.

Qui ja s'ha posat a fer feina, de moment en solitari, és l'editor i impressor Josep Manuel Romeu Quiles, que sempre ha estat molt vicentí, al bell mig de la seva impremta no ha faltat mai un sant Vicent, i aquest any és Clavari de l'Altar de sant Vicent del barri del Carme. Mou fills, prepara contactes per veure si aconsegueix trencar el malefici dels mites negatius infundats i posar la Bíblia Valenciana a l'abast dels valencians, amb tot el que suposa de potencial escriturístic i lingüístic. Les nostres acadèmies, la RACV i la AVL, els nostres biblistes, tindrien un bon banc de dades amb aquesta obra magna del segle XV, una de les primeres que varen entrar en la primera impremta espanyola del Portal de la Valldigna.

Baltasar Bueno Valencia

Notícia original apareguda al Levante-EMV